

JODENDEPORTATIES, EERSTE FASE

plannen zullen verzachten en de uitvoering rekken. Hier past alleen maar een antwoord dat de bezetting duidelijk maakt dat dit de druppel is die de beker doet overlopen . . . Moeilijk kan van ons verwacht worden dat wij zullen blijven helpen, een apparaat op te bouwen en te doen functioneren dat op niets anders is gericht dan onszelf ter slachtbank te leiden.¹

Niemand viel Pool bij.

Diezelfde woensdag, misschien al eerder, was het personeel van de *Zentralstelle* in Amsterdam begonnen met uit de kartotheek van de in Nederland woonachtige Joden die eind '41 in opdracht van de *Zentralstelle* door medewerkers van de Joodse Raad opgebouwd was², de kaarten te lichten van diegenen aan wie de eerste deportatiebevelen uitgereikt zouden worden.³ Men beperkte zich daarbij tot Amsterdam. Eichmanns bureau *IV B 4* had uit Berlijn de instructie gezonden dat van 15 juli af regelmatig treinen om Joden naar Auschwitz te transporteren, van Westerbork moesten vertrekken, nl. van het stationnetje Hooghalen (er bestond nog geen aftakking naar het kamp Westerbork) – in eerste instantie wenste Berlijn dat vierduizend Joden Nederland zouden verlaten. De opzet was dat de betrokkenen thuis een oproep zouden ontvangen om zich bij de *Zentralstelle* te melden; daar zou men hun dan tegelijk het deportatiebevel uitreiken en de registratieformulieren waarop zij hun bezittingen moesten specificeren; die formulieren moesten vervolgens met hulp van de bureaus van de Joodse Raad ingevuld worden en weer ingeleverd bij de *Zentralstelle*; in de eerste deportatiebevelen zou het Centraal Station als 'verzamelplaats' aangegeven worden. Vandaar zouden in de nacht van 14 op 15 juli de eerste twee treinen (treinen van de Nederlandse Spoorwegen) naar Westerbork vertrekken en ter aansluiting op die treinen zou de Amsterdamse gemeentetram uit de wijken waar de meeste opgeroepen woonden, extra-trams laten lopen, ook al weer in de nacht. Beide treinen zouden opnieuw naar Westerbork vertrekken in de nacht van 15 op 16, daarna in die van 18 op 19 juli. Drie transporten dus – zes treinen; zij zouden tezamen vierduizendtweehonderd personen kunnen vervoeren. *IV B 4*–Berlijn had om vierduizend gevraagd.

Voor die eerste drie transporten koos de *Zentralstelle* hoofdzakelijk Duitse

¹ Brief, 3 juli 1942, van M. J. Pool aan H. Cohen (Doc I-1339 A, a-1). ² In die kartotheek waren de gegevens verwerkt die voorkwamen op de persoonsformulieren die de Joden in januari '41 krachtens een Duitse verordening ingevuld hadden; die formulieren waren geconcentreerd bij de rijksinspectie van de bevolkingsregisters in Den Haag. ³ Die kaarten werden na het vertrek van de betrokkenen weer in de kartotheek opgenomen met de letter A er op. Vermoedelijk was dat de aanduiding voor 'Abtransportiert'.